

Niğde Milletvekili Rifat Dolunay'ın Milletvekilliği dokunulmazlığı hakkında

(Resmî Gazete ile ilân : 15 . I . 1946 - Sayı : 6206)

No.
1487

Çankırı Belediye Başkanı bulunduğu sırada belediye hesaplar tüzüğüne aykırı olarak memurlarla hizmetlilere avans verilmesine dair olan kararı uygulamaktan suçlu sanılan, Niğde Milletvekili Rifat Dolunay'ın üstüne atılan suçun, Anayasanın 12 ve 27 nci maddelerinde yazılı olan suçlar dışında kaldığı anlaşılmalı hakkında yapılması istenilen kovuşturma ve yargılamanın Dönem sonuna bırakılmasına karar verilmiştir *(Cilt : 20 - Sayfa : 24, 67 ve cilt : 21 - Sayfa : 5)*

9 Ocak 1946

Sayıştay Üyeliğine Faruk Işık'ın seçildiği hakkında

(Resmî Gazete ile ilân : 5 . II . 1946 - Sayı : 6224)

No.
1488

Sayıştay'da açık bulunan Üyeliğe Sayıştay Başdenetçilerinden Faruk Işık seçilmiştir *(Cilt : 17 - Sayfa : 360 ve Cilt : 21 - Sayfa : 88, 111, 115)*.

25 Ocak 1946

Askerî ve Mülki Tekaüt Kanununa ek 3255 ve 4463 sayılı kanunların yorumlanacak bir tarafı bulunmadığı hakkında

(Resmî Gazete ile ilân : 12 . II . 1946 - Sayı : 6230)

No.
1489

Orduda muvazzaf subay iken 1325 tarihli eski Tekaüt Kanunu gereğince mâ-lûl olarak emekliye ayrılmış bulunanlardan bazıları bilâhare milletvekili seçilerek Büyük Millet Meclisine katılmışlar ve bunlardan Birinci, İkinci ve Üçüncü Dönemlere katılmış olanların aylıkları 995 ve 1664 sayılı kanunların verdiği yetkiye dayanılarak 788 sayılı Memurin Kanununun (Mebuslukta geçen müddetin tekaüde

mahsup edileceği ve mebusluk tahsisatı olan on bin kuruşun tekaüde esas tutulacağı) hakkındaki yetmiş üçüncü maddesi gereğince bu miktar aslı aylık üzerinden tekaüt işlemleri yine 1325 tarihli Tekaut Kanunu hükümleri dairesinde düzeltilmiştir.

Bilâhare, 1325 tarihli kanuna göre tekaütlükleri icra edilen mâlûl subayların terfipleri maksadiyle kabul edilen 3255 sayılı kanun ile bunların almakta oldukları terfih zamları bir misline çıkarılmış ve bu zam da dâhil olduğu halde alacakları para miktarının 1 Haziran 1930 tarihinde, yani halen yürürlükte olan Tekaut Kanununa göre, tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerinin aldıkları para miktarını geçmeyeceğine dair bir hükümle de bu miktar takyit edilmiş bulunmaktadır. Yukarıda bahse konu olan mâlûl, emekli milletvekillerinin bir kısmı da bu kanundan istifade ettirilerek almakta oldukları terfih zamları bir misli artırılmıştır.

Bilâhare, 3255 sayılı kanundan istifade eden mâlûl subayların bir kısmı yine 1683 sayılı Tekaut Kanunu hükümlerine göre tekaüt edilen subaylar derecesine gelemedikleri görüldüğünden bunların arasındaki farkı gidermek ve aynı seviyeye getirilmelerini temin etmek maksadiyle 14 . VII . 1943 tarihinde 4463 sayılı kanun kabul edilmiş ve bununla (3255 sayılı kanunun birinci maddesi gereğince terfih zamları artırılan mâlûl subay ve askerî memurlardan halen almakta oldukları aylık, tahsisat, yüzde yirmi beş zam ve terfih zamları tutarı 1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerine bağlanan aylık miktarına kadar artırılacağı) hükmü kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığı, aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsali kaydını, adı geçen milletvekilleri hakkında, milletvekilliği sıfatı dolayısıyla yeniden tahsis edilen on bin kuruş aslı aylığı esas tutmak suretiyle ikmal etmiş ve on bin kuruş aslı aylığın tekabül ettiği rütbede bulunan ve 1 Haziran 1930 tarihinde tekaütlükleri icra edilen bir mâlûlün almakta olduğu emekli aylığına kıyasen bunlara da gereken tahsisleri yapmış ve tescil için Sayıştaya göndermiştir. Sayıştayca ilk iki işlem hakkında tereddüt edilmiş tescil yapılmış ise de bilâhare sevkedilen işlem üzerinde durulmuş ve yapılan incelemeler sonunda mevzuatın Millî Savunma anlayışını haklı gösterecek mahiyette olmadığı görülerek keyfiyetin yorum yoluyla halledilmesi maksadiyle Sayıştayca Yüksek Meclise başvurulduğu anlaşılmış ve mesele incelenmiştir. Varılan sonuca göre:

A) 3255 ve 4463 sayılı kanunlar munhasıran subaylardan 1325 tarihli Tekaut Kanunu hükümlerine göre emekliye ayrılmış bulunan mâlûl subayların 1683 sayılı kanun ile emekliye ayrılan aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsalleri derecesine yükseltilmesi amacını elde etmek maksadiyle tedvin edilmiştir. Kanun kurucusu bunları kabul ederken ordu dışında herhangi bir suretle aylıkları yükselenleri düşünmemiştir.

B) Her iki kanun metninde de sarih olarak yazılı olan (1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerinin almakta oldukları para miktarını geçemez) kaydındaki emsale, 1683 sayılı Tekaut Kanununa göre tekaütlükleri yapılan ve daha müreffeh olan emsalden başka bir mâna vermeğe de metnin kapsağı ve her iki kanunun ruhu müsait bulunmamaktadır.

C) Mâlûl emekli bir subayın milletvekili olmasından doğan aylık artımı bu sıfatın gerektirdiği özel bir haldir. Artan bu aylığın rütbe tâyinine esas tutulması asla vârit değildir. Bir rütbenin nasıl kazanılacağı ordu mevzuatında çok açık olarak belirtilmiştir. Hiçbir subay gereken kademeleri geçmeden general rütbesine yükseltilemez. Şu halde milletvekilliği sıfatıyla bu emekli mâlûl subayların aylıklarında yapılan artırmalar mevridine maksur ve özel olarak kalmaktadır.

Kaldı ki, Yüksek Meclisee kabul edilen 1067 sayılı kararda da yine özel bir durum arzeden, vekillik etmiş bir zatın tekaüde esas olan 150 lira aslî aylığının mâ-iüllüğe de esas tutulacağını sarîh olarak belirtilmiş bulunmaktadır.

Binaenaleyh:

1. — Emekli mâlûl subaylardan milletvekilliğine seçilerek Büyük Millet Meclisinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Dönemlerinde milletvekilliği etmiş olmalarından dolayı emekli aylıkları, eldeki hükümlere göre, artırılmış bulunanların ellerine geçen para, 3255 sayılı kanunun ikinci maddesindeki (Bu kanuna göre yapılan zam da dâhil olduğu halde alacakları para miktarı 1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerinin aldıkları para miktarını geçemez) kaydına göre, fazla olduğundan bu kanundan;

2. — 4463 sayılı kanunda (.... aldıkları maaş, tahsisat, yüzde yirmi beş zam ve terfih zamları tutarları 1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerine bağlanan aylık miktarına balığ olmyanların terfih zamları bu hadde kadar artırılır) kaydı karşısında adıgeçen emekli mâlûl milletvekillerinin ellerine geçen para yine bu hükümle belirtilen hem rütbe emsallerinden yüksek bulunduğundan bu kanundan;

İstifade edemeyecekleri tabîî görülmüş ve konunun yorumlanacak bir tarafı bulunmadığı sonucuna varılmıştır (*Cilt : 8 - Sayfa : 2 ve Cilt : 22 - Sayfa : 15, 45: 47*).

6 Şubat 1946

Avukatlık Kanununun 18 nci maddesinin yorumlanmasına yer olmadığı hakkında

(*Resmî Gazete ile ilâm : 18 . II . 1946 - Sayı : 6235*)

No.

1490

3499 sayılı Avukatlık Kanununun 18 nci maddesinde, Baro İdare Meclisinin, staj hakkındaki yıllık raporun tevdiini mütaakıp, savcının yazılı mütalâasını alarak staj vesikasının verilmesine veya sürenin altı ay uzatılmasına karar vereceği yazılıdır. Aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince kesin olan bu kararlar, kanunun aradığı bütün şartları yerine getirmiş olan adayların staj süresi devamınca mesleklerine gerekli olan bilgi ve tecrübeyi edinmiş olup olmamalarını araştırmaya mâtuftur. 18 nci maddenin baroya tanınmış olduğu takdir hakkı, stajın beklenen faydayı temin edip etmediğine ve bu süre içinde adayın başarı gösterip göstermediğine munhasır olup bu husus madde metninden vuzuhla anlaşıldığına göre maddenin yorumlama yoluyla açıklanmasına yer olmadığı karar altına alınmıştır (*Cilt : 18 - Sayfa : 458 ve Cilt : 22 - Sayfa : 36, 80 : 91*).

11 Şubat 1946